

Eskerê Boyik

DAĞ ÇİÇEKLERİ

ŞİİRLERÖTÜRKÇEÖKÜRTÇE

Özgürlük Yolu Yayınları

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

ÖZGÜRLÜK YOLU YAYINLARI

Özgürlük Yolu Yayınları : 11
Sanat Dizisi : 3
Aralık — 1979

Institut kurde de Paris

YÖNETİM YERİ VE İSTEME ADRESİ

Özgürlük Yolu Yayınları
Dizdariye Medresesi Sok.
Deniz Ap. 8/8 Çemberlitaş/İST.

Dizgi : Evren Matbaası
Baskı : Doğan Basımevi
Kapak : Mustafa Delioğlu

LV. / UR. N. 695
01/12/2017
922 BOY DAG

Eskerê Boyik

DAĞ ÇİÇEKLERİ

ŞİİRLER

TÜRKÇE - KÜRTÇE

Çeviren: Baran

INSTITUT KURDE DE PARIS

ENTRÉE N° 673

özgürlük
yolu yayınlari

Institut kurde de Paris

ÖNSÖZ

Eskerê Boyik Sovyet ülkesinde, Ermenistan'da yaşayan bir Kürt ozanı. Onun «Dağ Çiçekleri» adını taşıyan bu şiir kitabı 1972 yılında Erivan'da yayınlanmıştır.

Şiirlerinden bazıları 1978 yılında, Özgürlük Yolu dergisinin 33-34 sayısında Türkçe çevirisiyle birlikte yayınlanmış ve büyük ilgi görmüştü. Eskerê Boyik, gerçekten ilginç bir ozan. Yumuşak, tatlı, duru bir anlatımı var.

Boyik'in modern şiiri iyi tanıdığı ilk bakışta görülüyor; o, eski şiirin dar, zorlayıcı çerçevesinden kendini kurtarmış; ama kökeninden, bir bakıma toprağından da kopmamış. Bir Kürt atasözünün, «her ağaç kendi kökü üstünde büyür» deyişi gibi, yeni sanat da geçmiş sanatın temeli üstünde yeşerip büyür, serpilir. Boyik'in şiirinin başarısı da burdan geliyor. Böylece onun şiiri, modern şiire bir özenme olmaktan kurtuluyor o, çağdaş şiiri ulusal şiir geleneğiyle, ulusal biçimle başarılı biçimde kaynaştırıyor.

Boyik'in şiirlerinden derin bir yurtseverlik ve doğa sevgisi fışkırıyor. Dağlar, bir bakıma bu şiirin temel motifi. Vadiler, sular, ağaçlar, çiçekler, kuşlar, kayalar, rüzgar, bir Kürt kilimi örgüsünde canlı yansıtılıyor. O, bu şiirlerde halkının eski yaşamını, özellikle göçebelik günlerini, içtenlikli bir sevgiyle anlatıyor.

Sessiz ve yumuşak görünümü altında, derin duygularla örülü, coşkun bir şiir bu.

Hep söylendiği gibi, şiir çevirisi güçtür; o, çevrildiğinde çok şeyler yitirir ya da, bir bakıma, yeni bir şiire dönüşür. Besbelli, şiir çevirisinde gerekli olan, mümkün olduğunca öz ve biçim yönünden şiirin aslına uygunluk sağlamaktır. Bu da son derece güç ve çoğu şiirler bakımından olanaksız. Eskerê Boyik'i çevirirken aynı güçlüğü bir kez daha yaşadım. Birçok yerde, ölçü ve uyak bakımından şiirlerin özgün durumunu korumak mümkün değildi. Okuyucu elbet, çeviride bunu gözönünde tutacaktır.

Eskerê Boyik'in şiirleri, kuzey Kurmancî'sinin bir ağızı olan Ermenistan yöresi ağzıyla (şivesiyle) yazılmış. Sovyet Kürt yazarlarının geleneği de böyledir. Onlar, yazı dilinin, halkın konuşma diline uygunluğunu sağlayan bu yöntemi izliyorlar. Yazı dilinin konuşma dilinden uzaklaşmasını önlemek ve okumayı kolaylaştırmak bakımından bu yöntem doğrudur. Ancak bu arada, yer yer, halk dilinde karşılığı bulunan bazı kelimelerin yerine yabancı dillerden kelimelerin girildiği de görülüyor. Ben, Kürtçe metni Kiril alfabesinden Latin alfabesine aktarırken, şiirin ve yerel ağzın orijinalliğini bozmamak için metne hiç dokunmadım, onu olduğu gibi korudum. Okuyucu, Kürtçe aslını okurken bunu da gözönünde tutacaktır.

Eskerê Boyik'in «Dağ Çiçekleri» adlı şiir kitabının tümü, Kürtçe orijinali ve Türkçe çevirisiyle birlikte bu kitapta birlikte basıldı. Okurlarımızın, Kültür yaşamımıza kazandırılan bu şiirleri beğeniyle karşılayacaklarını umarım.

B A R A N

TÜRKÜLERİM

Türkülerim dağların ürünüdür,
Pişmiştir yüreğin tandırında,
Dağ yolları, geçitleri üstüne dökülmüştür,
Tadın, bakmaya değer tadına...

Haydi türküm, bir yel gibi
Uç git, ardına yedi dağın,
Uç, yiğit süvari gibi,
Süslerine bürün Kürtlerin
Dürüstlüğüne onların, dağlı onura,
Öyle ki her yerde mutlu olasın.

Türkümün satırı- halaydır Kürtlerin,
Oynaklığı - raksıdır güzellerin,
Süsü - baharda gökkuşağı,

GörünüŖü- ince nazlının gözleri,
Ruhu- anne yüreği, Kürt düğünü,
CoŖkusu, Kürt süvari havası.
Türküm, yaŖamımın özüdür.

Dağlarımız kaval ustasıdır,
Sen onların dudağı üstündeki kavalsın
Halkım,
Pınarlarımızın sesi bir makamdır,
Sen de onlara can katansın
Anadilim...
Ben de senin çığlığını,ım,
Bahtın üstüne titrerim,
Sesine güç katarım.
Türkü olur yayılırım...

Institut kurde de Paris

KUTLAYIŞ

İster aziz gün olsun,
İster şenlik-bayram,
Evimizde neşe,
Sevinç sesleri yükselirdi.
Sofra açılır,
Bolluk olurdu,
Çevresinde toplanırdı
Tüm hısım-akraba,
Dedem kaldırırdı
Aşk kadehini,
Kolozunu çıkarır,
Bıyığını bükerti:
- Bu kadehi içelim
Onların aşkına,
Bize bu sofrayı,
Bu ekmeği verenlerin.
Yaşamımız neydi-
Talan ve kan,
Kıtlık, kıran,

Kaçma, kovalama,
Görmediniz mi kardeşler,
Dünya yanıyordu,
O zamanın kanunu
Kurt kanunuydu...
O eski yıllar
Bir düş, bir hikâye oldular,
Şükür o güne
Bolşevikler geldi...
-Şükür, - diyorlardı
Tümü bir ağızdan,
Kolozları kaldırıp
Göklere karşı.
Bir süre baş açık
Güneşe bakarlardı,
Yukardaki şükreder,
Dua eder gibi.
Ve orada dağlılar
Birlikte içerlerdi,
Onuruna Lenin'in,
Sovyet ülkesinin,

Institutu de Paris

Dörtbir yan dağlardır
Başuçlarında Sêvan,*
Sêvan bir gözü andırır
Kaşları bulut kümesi,
Gökyüzünü öperler,
Dağın eteği Rewan'dır,
Güzel bir kent,
Nenelerin, nenelerin nenesi,
Ve genç, gelinler gibi,
Dört bir yanında renkler cıvıldaşır,
Tüm renkler bir yumak olmuşlar,
Saryan'ın evi ortasında,
... Orda Ermenistan'da.

(*) Sêvan: Gökçeğöl

SEVERİM

Al çiçeklerle süslü dağları
Severim,
Geyikli vadileri,
Ve onların bulutlarla örtülü yaşlı tepeleri altında
Berrak gölleri.

Severim
Ağır sabahın tanyerini,
Çobanın kavalını,
Dağımızda konuk olan kazı, turnayı,
Güzelli yaylaları.

Severim
Ayranı ve ayran yayıcıları
Omuzlara alınca ev hanımları...
Gönül hoplatan
Güzeller gül-sümbül toplar.

Severim sonbaharı,
Yük altında sesler ağırlaşır,
Yayılr kökkuşağı,
Yaban gülü kümeleri renge donanır.

Severim
Aylı geceleri,
Gizlice armutlara gelirler, obanın üst yanına,
Çoban kızıyla
Söyleşeyim, gün ışığıncaya dek.

ALAGÖZ

Kürt kızlarının başlığı gibi
Zarif ve dik Alagöz,
Onlar gibi takmış, takıştırmış,
Süslenmiş, ala bürünmüş.

Bin bir rengini dünyanın
Çekip alarak doğadan,
Hep böyle
Bedenine kuşanmış.

Çocukluğumdan beri
Deliler gibi sana aşkıttım
Kürt kızlarının başlığı gibi
Zarif ve dik Alagöz.

KÜRDİSTAN

Bulutlar dağ tepelerini
Gelip sarınca,
Yolları, geçitleri tutunca
Seni düşünürüm.

Gecenin karanlığı çökünce,
Yer-gök birleşince,
Göz gözü görmez anlarda
Seni düşünürüm.

Kar dağları kapatınca,
Rüzgar karları savurunca,
Eteklerde biriktirince,
Seni düşünürüm.

Seller kudurunca,
Kendilerini dağ eteğine vurunca,
Önlerinde her şey boyun bükünce,
Seni düşünürüm.

Ve bahar sökün edince,
Yalnız dağlara kar yağar,
Ayazda, dondurucu soğukta
Seni düşünürüm
Kürdistan...

KÜRT HALAYI

Gelin halay tutun,
Kürt halayı,
Alem seyre gelsin
Bu güzelleri.

«Şoror» çalın, ardından «sêpê»
Güzelimi oyuna çağırayım,
Elinden tutayım,
Körpe, tatlı elinden.

«Sêpê»yi değiştirin, «sekme»
Çalın «hoy narê» havasını,
Can güzelim, güzelim
«Kara gözlerini sevdiğim».

«Laçi» olur «romani»
Halay sürer al-sarı,
Güzeller, haydi oynayın,
Çalıyor işte «tenzere».

Oynayın, sıçrayın «koçeri»,
Değiştirin «bêr-bêri»,
O kapı önündeki güzel
Eritti, bitirdi beni.

Gelin, halay tutun,
Kürt halayı,
Gönül, gel de seyreyle
Bu güzelleri.

Institut kurde de Paris

ANNECİĞİM

Kar taneleri konmuş
Başına, anneciğim,
Her biri ah çekiyor
Çocukların, anneciğim.

Çok güçlükler gördün,
Kar, yağmur, anneciğim,
Sırtından nasıl indireyim
Bu ağır yükü, anneciğim.

Artık büyüdüm bugün,
Benimlesin, anneciğim,
Bahtıma ağlıyorsun
Bana ruhsun, anneciğim.

Bugün karlı-dumanlı
Senin başın, anneciğim,
Ver de elini öpsün
Asker'in, anneciğim.

Artık dağlarda
Çadırlar görmüyorum,
Dağlar öylesine boş, öyle kederli.

Artık çeşme başlarında
Güzeller görmüyorum,
Türküleri öylesine cansız.

Artık çayırlarda
Sürüler görmüyorum,
Solgun çayırlarda.

Ve kaval sesi artık
Gelmiyor kulağıma,
Dağlar sessizliğe gömülü.

Türkülerim de
Dağlar gibidir,
Öylesine renksiz,
Başında Kürt kofisi yok.

Nazlı taneler,
Kar taneleri,
Yumuşacık yağıp
Toprağa düşüyorlar.

Öylesine emin,
Öylesine aklar,
Saçlarının teli gibi
Annemin.

Gelip sarıyorlar
Dağlarımı, tepelerimi,
Soğuktan
Donmasınlar diye.

Çağlar boyunca
Kürt dağlara alışmış,
Güçlüklerine
Geçitlerin-patikalarının.

Ve Kürt özgürlüğe
Tutkun olmuş,
Geçip giden dönemin
Zulmünden uzak
Dağ başlarında olmuş...
Kürt de sizinle olmuş...

Kürt dağları uludur
Kürt kolozu* gibi,
Öylesine güzeldirler bana
Çünkü Kürtler kolozlarıyla anılır...
Ey Kürt, nerede olursan ol
Kadrini iyi bil, kolozun
Koruyucu dağlarımızın arasında
Başını dik tut...
Öyle ki dağlar sana desin, oğul,
Südümüz sana helal olsun...

(*) Koloz: Kürt erkeklerinin giydiği geleneksel başlık.

Her kuş yuvasını sever,
Göğü, enginleri, çevresini sever,
Her geyik dağını, taşını sever,
Korunağını, mağarasını sever,
Her insan dilini sever,
Dünyasını, ülkesini sever,
Senden ne kadar razıyım yüreğim!
Diyorlar ki
Bu yürek de Kürdistanı seviyor...

Biliyorum, Kürdistan kurtulacak,
Özgürlük bayrağı olacak,
Adalet dostu olacak.
Biliyorum, Kürdistan kurtulacak.
Güneş kalemi olacak,
Dünyanın gözü onda olacak,
Biliyorum Kürdistan kurtulacak.
Kürdoğlu onun yiğidi olacak
Bugün olsun, ister, yarın olsun
Biliyorum Kürdistan kurtulacak!

Benle sen birbirimizden
Uzağız - uzak,
Yaraların
Derindir-derin,
Seni bölüyor
Sınırlar-surlar.

Ah o surlar
Yüreğimde
Hançer olmuşlar...

O aydınlık
Aşka, özgürlüğe
Ne zaman varacaksın?

Türkü insana dost-arkadaştır,
Türkü biraz ateş, biraz yangındır,
Bekleyişlerde, türkü umuttur,
Sevgi zamanı, türkü tanrıdır,
Türkü insana din ve imandır,
Türkü insana dert ve dermandır,
Tutkulu anlarda, türkü gözyaşıdır,
Kederli anlarda, türkü ateştir,
Türkü insana gülsüz bahçe gibidir
O, inançsız ve gönlü boş biridir.

Dağlarımıza geldiğin zaman
Pınarlar gibi duru ol,
İyi yürekli ve dürüst ol
Irmaklar gibi canlı,
Şen-şakacı ol.
Kayalar gibi dimdik ol,
Güçlükler önünde dağ ol.
Dağlar seni sevecekler.

Atam dağlar arasında,
Kaya gibi sert olmuş,
Irmaklar gibi duru,
Pınarlar gibi mert olmuş.

Ruhu incelmış onun,
Dağ çiçekleri gibi,
Dağ-taş erir
O türkü söylerken.

Öfkesi bulutlar gibi
Şimşek çakar gürleyerek,
Ve sevda zamanları sanki-
Pırl pırl gökyüzü, mavi.

Güneşlerde kavrulmuş
Ama onurla süslenmiş
Atam dağlar arasında
Dağlar gibi yücelmiş.

Dedem toprağı temizlerdi
Çift sürerken,
Ve dönüp bana şöyle derdi:
«Yıllar geçip gider, evlat,
Sakın unutma,
Bir gün bakarsın ki,
Göçüp gitmiş dede.
Toprağın huyunu-suyunu öğren ki
Baba-dedemizin kokusu sana sinsin»
...Ve yıllar dedemi alıp götürdü,
Şimdi burda bir başımayım
Sürülen toprağın önünde,
Ve ondan
Atamın kokusu geliyor...

ATAM

Gökte bulutlar bir heykel sanki, bugün
Atamın başında örtü, başlık olmuşlar,
Derler ki eskiden, kendini bilmez takımı
Nice dert sorun çıkarmışlar ona.

Atam, uzak dağlar arasında
Kötülere, zulme karşı savaşmış,
Pek yüreği bu çetin yollardan
Onu özgür, barışçı günlere götürmüş.

Yemini, duası onun vatanıymış,
Bulutlar arasındaki vatani,
Varlığı ise halkıyla ancak,
Onun çağlar boyunca yaşamı.

O, diğer tüm halkları sevmiş,
Onlara dost-arkadaş olmuş,
Kötülük, kalleşlik bilmemiş asla,
Dağlar arasında berrak pınar olmuş.

Dileğine ulaştığı zaman
Uşak ve servet istememiş o,
Bir köye yerleşip halkı arasında
Çiftçiliği kendine iş seçmiş o.

Gökte bulutlar bir heykel sanki, bugün
Atamın başında örtü, başlık olmuşlar,
Derler ki eskiden, kendini bilmez takımı
Nice dert sorun çıkarmışlar ona.

Atam, «kibirli olmayın», derdi,
—Kibir insanı yanıltır, oğul,
Köre, şaşkına çevirir, oğul,
İnsan göçünü—
Elin ardına düşürür, oğul!

YILBAŞI KÖMBESİ

Dedem kömbe pişirir,
Koca bıçakla yanaşır,
Bir dilim keser, derdi,
Bu çift hattının payı.
Tarla boş kalmasın,
İnsanın kaderi ona bağlı...

.....
.....
Atam kömbeyi dilimlerdi
Ve şöyle derdi:
Yoksul babası sensin, sen,
Biz köylülere ekmek ve can,
Toprağın gözü sendedir,
Bahtımızı açar damlan...
Bu da senin payın,
Sahibimiz çoban Memo,
Koyun yatakları şenlensin,
Hastalar, topallar azalsın,

Bu da senin payın, sığırtaç-
Sütü, katığı bol edesin...
Bu ev sahibinin payı,
Yılın mutluluğu için,
Konuklar eksik olmasın,
Mahçup düşmeyelim önlerinde,
Evde tokluk ve sevinç,
Dünyaya adalet...
Sonra duasını bitirir,
Bize de pay verirdi,
Derdi: Yıl bayırlara geldi
Çalışmayanlara asla vermez,
İş, birlik ve gayret
Onlardır baht ve bereket...

Institut kurde de Paris

DEDEMİN ÖLÜMÜ

Dedem hastaydı,
Ağır hasta,
Ölüm kapıda
Dermansız dert.

Yüzü aşkın ömrüyle
Kahramanca,
Zorlu bir savaş veriyordu
Uğursuz ölüme karşı.

Ve anladığı zaman
Dermansız derdi,
«Beni dışarı çıkarın,» dedi,
«Ruhum dağlarda.»

Kapı önüne çıkardık,
Kollarına girdik,
Dağlara baktı, gülümsedi
Ve öldü oracıkta.

Institut kurde de Paris

Eğer dağlar vermişlerse
Sırt-sırta,
Onları aşmak gúçtür...

İnsanlar vermişse
Sırt-sırta,
Onlarla başa çıkılmaz.

Institut kurde de Paris

Köylerin mamurluğu yollarından bellidir,
Çayların gürlüğü, akan sudan,
Dağların yüceliğini bulutlar ölçer,
Yolcular düşünür yolların gereğini,
Çalışan bilir zamanın değerini,
İnsanın büyüklüğü, düşmanın akıllısıyla ölçülür.

SAVAŞ VE ANA

Savaş köye dayandı,
Evler boşandı,
Üç oğlu da gitti
Rıhan nenenin.
Nene yalnız kaldı,
Gözü yola daldı,
Kapı önüne oturmuş,
Kara kağıtlar ardarda
Giysilerini karaya bürüdüler,
Başına kara örttüler,
Büktüler belini,
Güçten düşürdüler,
İşi-gücü ağlamak oldu.
Hayırlı müjde
Savaşı yendi
Ve kovdu evlerden,
Ama Rıhan nenenin
Evinde kaldı...

Kirve Rıhan
Kaçıyordu evden.
Gidiyordu komşulara,
Müjdeye yalvarıyordu ki
Gelsin,
Bu uğursuz savaşı
Damından çıkarsın...
Ama müjde nerdeydi?

Nenenin evinde savaş oldu
Onunla anne yüreği arasında...
Savaş anayı tüketmişti,
Yaralarla
Yüreğini bezemişti.
Ve bir gün
Yürek dayanamadı,
Savaşın başında
Patladı,
Dünya sarsıldı,
Yıkıldı duvarlar,
Düşmüş ana ile ölmüş savaş
Altında kaldılar.
Yendi ana yüreğinin sevgisi
Adalet kekliği oldu,
Uçtu ki gitsin-
Oğulların mezarını arasın,
Kucaklasın,
Ve onların bağrında erisin...

BENİ ÇAĞIRIYORLAR

Vadiler yeşermiş, beni çağırıyorlar,
Beni çağırıyor bayram coşkusu,
Dereler delirmiş, beni çağırıyorlar,
Beni çağırıyor yağmur bulutu.

Su kuşları, kazlar beni çağırıyor,
Beni çağırıyor al renkli çiçekler,
Güzel kanatlı kelebekler beni çağırıyorlar,
Beni çağırıyor endamlı geyik.

Yaylalar, dağlılar beni çağırıyorlar,
Yamaçta o köy beni çağırıyor,
Kuzular, bahar göçü beni çağırıyorlar,
Beni çağırıyor ulu dağım.

Beni çağırıyorlar, kalkıp gideyim,
Beni çağırıyor çocukluk günlerim.

•••

Düğün-bayramdır,
Tarlalarda bir uyanış, bir hareket
Dereler şırl şırl
Ve çığ gürültüleri.

Düğün-bayramdır,
Kapıların cırlıtısı,
Koyun melemeleri,
İnsan haykırışları.

Düğün-bayramdır,
Bu dağların hoş baharı.

HASRET

Ayın altın sarısı ışıkları
Vurunca dünyamıza
Gökyüzü bir heykel gibidir.

Çok, çok uzaklarda,
Yanar
Binlerce küçük yıldız.

Ve onların altında bir duvar gibi
Dizilmiş gider
İnce dağların kervanı.

Bilemem neden o anda,
O tatlı anda
Kederin koynuna dalarım.

Ve yüreğim, dağlıların yüreği
Onlarla birlik
Vahşice, delice çeker götürür beni.

Beni çeker o dağlara doğru,
O yerlere doğru,
Çocukluğumu göreyim diye...
O yol boylarında,
O dağlar arasında yiten çocukluğumu...

Sis ve duman bir yılan gibi
Dağların dörtbir yanını çevirdiler,
Ak-kara koyun sürüleri
Yüzlerini kışlaklara döndüler.

Ovalar dereleri kadeh yapıp
Dağların sağlığına içtiler,
Hoş gerdanlı oba kızları
Ela göze kara sürme çektiler.

Tutuştı dağ tezekleri,
Duman yükseldi evlerden,
Bakraçlar, küpler doldu,
Ev hanımları yağ erittiler.

Dedemin gözleri doldu
Gidişler geldi aklına,
O iyi, verimli sonbaharlar
Ve rahmetli nenem.

(Dağdaki arkadaşlarım)

Sonbaharları - Rengarenk çiçekler,
Kayalar, uçurumlar,
Öğleleri - Aynamsı göl,
Serin su.

Akşamları - Akşam yemeği yiyince
ev halkı,
Geceleri - Coşkulu kız,
Orağimsı ay.

Kayaya yazık, yuva kalmış
sahipsiz,
Su çukurlarda yosun tutmuş
yorgun,
Mavi dikenler, sarı çayırlarda
biçiliyor,
Gün işıkları, uzakta yavaşça
ölüyorlar.
Yaşlı adam bir başına, üzgün
kapı önünde,
Sigara dumanı, başı üstünde
tütüyor,
Kederli, acaba ne oldu
bu yaşlıya?
Çocuklar gitti, vadi önünde
bomboş.

Evlerin önünde toprak giysisiz,
gömleksiz kalmış,
Ağaç yaprakları kızıl, yanar-döner,
bir hoş olmuş,
Tezek ve ot yığınları, başlığı gibi
bir zamanların.
Bir sütun gibi yükseliyor duman
Tandırla gök arasında,
Yaşlı kadınlar bayram ekmeği
pişiriyorlar,
Hikâyeciler de birbirlerine gül
düşürüyorlar,

Tümü de kış hazırlığını
bir tamam yapmış,
Günlerin yerine
artık gecelerde şenlik var.

Rüzgar yersiz-yurtsuz kalmış
Düşmüş ortalığa,
Çer-çöpü toplayıp götürüyor,
Atıyor çukurlara, kuytulara.
Sen kocaman kayayı tut da
Yuvarla derenin dibine...
Kayadan yağıyor
Yaban gülleri, yapraklar ve toprak.
Gözü tozla, dikenle dolmuş,
Körler gibi olmuş,
Yüreğimi sırtlayıp
Düşmüş ortalığa.

Koyun sürüsü sarı-kızıl
Düşmüş ardına çobanın,
Kızlar gelinler toplanmış
Koç yemi getirirler.

Beraz* it kayanın başında
Yorgun uyukluyor,
Çobanın gözü kızların yolunda
Sözlüsü ne zaman gelecek?

Sözlüsü güzellerle geliyor
Vadi sevimli güllerle dolup taşı,
Çoban gülleri arıyor
Bahtına vadide hiç gül yok.

Gözü sürüye ilişti,
Sürüyü yaymak için gitti,
Ve sarı-kızıl koçu getirdi
Bir gül gibi sunmak için

(*) Beraz: «Domuz» anlamına gelen köpek adı.

Yeter, yeter uyuduğun
Bak yapraklar dökülmüş,
Sonbaharın çeri-çöpü
Bu yana, o yana serpilmiş.

Yıl geçti sağlıcakla,
Ürün verdi, buruştu altın sarısı bağlar.
Tümünü alıp götürdü
Bahar ve yaz,
Sen dalmışsın uykuya,
El kış hazırlığı yaptı.

Kim zamana arkadaş olduysa
Zaman da bahtını açtı onun.
Yeter, yeter uyuduğun,
Sevdiğini eller götürdü.

Rüzgar kapımı çaldı,
Kulağıma sözler fısıldadı,
Rengini, havasını bu vadinin
Kağıdımın üstüne döktü.

Dışarda yağmur damlaları
Duvarı dövüp duruyor,
Bulutlar sarkıttı dudağını
Vadilere bela saçıyor.

Ve serili kilimler
Çürüdüler, lime lime oldular,
Örülü nakışlar, süsler
Eridi, aktı gittiler.

Vadiler, geçitler kederlendiler,
Yüreğimi onlar kemirdi,
Rüzgar da onlar üstüne
Kaygısız türkü söylerdi.

Institut kurde de Paris

Kar yağdı, yolları geçitleri
Kapandı dağların,
Sis ve duman gelip çöktü
Üstüne yolların,
Geyik, tavşan, kurt ve tilki
Dağda kaldılar,
Biz döndük, acaba ne oldu
Onlar?

Yine vadide bahar,
Yine ılık akşamlar,
Yine gökyüzü pırıl pırıl,
Ay olanca parlaklığıyla,
Yine dere sarhoş
Süt gibi köpüklü akıyor,
Kayalar ay ışığında altın sarısı
Önlerinde iki kişinin gölgesi...

Acaba kim onlar
Yerimize sahip çıkmışlar...

Yeminimiz burda kaldı
Ne mutlu onlara!

Dağlar, tepeler büründüler
Yeşil örtülere,
Coşkuyla gülümsediler, şırıl şırıl akışında
Deli derelerin.
Dağların eteğinde göçebe çadırları
Dizi dizi,
Bu yana, o yana peş peşe serpildiler
Koyun sürüleri,
Berivanlar* ufak tefeği
Köyde bıraktılar,
Gelip dağlarda pınar başlarında
Oturdular.

Çoban yine türküler söyledi
Aşka dair,
Hamarat hanımlar yayadursun
Yayıkları.
Yaşlılık havasından sıyrıldılar,
Tezcanlı,
Gençliğin coşkusu sardı tepeleri
Dağları.

(*) Berivan: Sürü sağan kadınlar için söylenir.

Çağlayanda kaya eğilmiş
Vahşi bir hayvan gibi,
Dağ yamacındaki vadi
Deve sırtı olmuş.

Vadideki dere kudurmuş
Savaşta gibi,
Ağzında köpük yığını
Aşağı doğru taşıyor.

Çiçekler incelik satar
Sessiz, sağır,
Dağ yamacındaki çayır
Yedi renkle süslenmiş.

Kara bulut kümesi dağ olmuş,
Sarkmış üstüne,
Dağımın yamaçları
İçini çeker.

ŞUBAT

Güneş gülümsüyor,
Ama kurnazca,
Bembeyaz yeryüzü
Ve tatlı bir rüzgar.
Bir de bakarsın ki
Perde olmuş bulutlar,
Başlar tıp tıp
Gökyüzü ağlar.

Derken sert bir rüzgar,
Bulutlar kavga eder,
Gökyüzü sis ve duman,
Ama müjde,
Bulutlar yarıldı,
Güneş sevindi,
Dünyayı sardı.

Şubat öylesine
Oyun-fend eder,
Bir ağlar
Bir güler.

Tırpancılar tırpanları
Kirişten indirdiler,
Çayırda ard-arda verdiler
Otu demet demet serdiler.

Kızlar tırmıklara sarılmış
Salınıp bel kıvrarak,
Türküler ve kahkahalarla
Irgatları neşeye boğdular.

Yaşlılar da burma işinde
Ot kümelerini dizdiler,
O sıcakta, gözleri dağlarda,
Yayla yoğurdunu özlediler.

Ben de sarıldım tırpana
Gittim sözlerin çayırına,
Sözler yerde dizilmişlerdi
Ve dağıldılar dört yana.

Al yanaklı bir tırmıkçı
Gelip sözlerimi topladı,
Mor buncukları gibi
Tümünü iplere dizdi.

Ve taktı boynuna
Koşa koşa aldı gitti.

Pınarları, berrak ırmaklarıyla dağlar,
Sevdalıdırlar, gençtirler hep,
Gençlik hoştur...

Dağlar türkücüdür- küçük çaylar,
Onların dudağı üstünde kavaldır,
Türkü söylemek hoştur.

Dağlar öfkeli dir, çevrelerinde,
Bulut-sis kümelen diçi zaman,
Öfke de hoştur.

Dağlar yücedir, onların yüceliği
Yalnız uzaktaki kişilerce görülür.
Bir halk sözüdür...

Toprak ve güneş dostturlar,
Günün parmakları altın yağıdır,
İnsanların derdi dağlar-tepeler

Tümü yolları gözler.

Dereler yine hızlı akar,
Çayırlar yine al-kızıl,
Dağ eteklerinde kuzu-koyunlar,

Meleyip dururlar.

Yaban gülü çiçeğe durmuş.
Kayalar-tümsekler yeşille örtünmüş,
Cıvıltısı kurdun-kuşun
Yüzü güleç tümünün.

Çayırdaki pancar dizboyu,
İçinde sesi çınlar güzellerin,
Güzellerin kara saçları örgülü.

Dağların yılı bu yıl.

Kırlangıcım yine geldi
Yuvasına kondu,
Kanatlarıyla bana
Bu güzel baharı getirdi.

İş-güç sahibi köylüler gibi
Oturmaya vakti yoktu,
Çer-çöp toplayıp gagasıyla
Getirdi yuvasına.

Kırlangıcım yine geldi
Yuvasını yeniledi,
Yüreğimi de kaçırıp benden
Alıp gitti pencereden.

Köylüler tarlalara gittiler,
Nemli toprakla savaşa girdiler,
Sabanlar parıldadı yine
Toprak içinde altın gibi.

Traktörler homurdandı,
Devler gibi, yerler sarsıldı,
Duvar diplerinde karasabanlar
Yosun tutup çürüdüler.

Kamyonlara tohum yüklendi
Götürülüp ovaya serpildi,
Kağnılar onların ardından
İç çektiler derinden.

Yukarda güneşimiz sevdahydı
Dünyaya gülümsedi doyunca ,
Köylüler ovaya döküldüler,
Toprakla savaşa girdiler.

Bulutlar gürüldedi
Yağmur serpildi,
Sonra gökkuşağı
Nakşını işledi.
Kar çiçeği ürkekçe
Başını çıkardı.
Kızlar gibi utandı
Kanadını indirdi.

Güneş, güleç bir ev hanımı gibi
Konuğunu farketti,
Biz Kürtlerin geleneğince
Çiçeği öptü...

Güneşte kar ve yağmur yağıyor,
Onların kavgasıdır,
Kış tükeniyor
Bahardır, hoş şenliktir,
Sular şırl şırl,
Vadiler gürül gürül,
Herkes damlara çıkmış
Gözleri çöl turnalarında.

Hasta kar inleyip duruyor,
Fermanını bilmiyor,
Hekimler, neredesiniz,
Hastanın derdi dermandır.

Institut kurde de Paris

Dağın yamacında yaralı bir ceylan,
Yanıbaşında yavrusu, meleyip-duruyor,
Yürek acısı, ah çekiyordu, soğuk su,
Ona ağlıyordu pınar, çiçek ve kayalar.

Yalnızca insandı, kcfça övünen, öylesine,
Ki daha nişancı kişi yoktur üstüne.

Biz obanın üç kuzu çobanı
Üç kuzu sürüsü güderdik,
Şaka ve gülüşümüzle
Üç öfke sürüsü «koyalardık».

Biz, obanın üç kuzu çobanı,
Sabahları erken kalkardık,
Ve üç kamçının ardında
Üç yana dağılırdık.

Üç kardeş, üç yamaç tutardık
Obanın üç oğlağı gibi,
Üç kayayı tırmanırdık
Biz, obanın üç kuzu çobanı.

Üç ses üç çan olurdu
Obaya dek giderdi,
Üç güzel çağırırdık
Biz, obanın üç kuzu çobanı.

Üstümüzde tatlı güneş
Üç demet altın sarısı saçardı,
Biz, obanın üç kuzu çobanı
Üç hikâye anlatırdık.

Ve akşamları otuz üç bin
Yıldız nakışlanınca,
Biz, obanın üç kuzu çobanı
Düşlerde göğe varırdık.

Çaylar uyumuş,
Çayır biçime gelmiş,
Gül uyumuş
Su susmuş,
Güneş tutan yamaçlar,
Boş tarlalar yaşlanmış,
Onlara doğru
Eğilmiş yaban gülleri,
Al-kızı!
Giyinmiş dağ,
Nakışlarla süslenmiş
Dört bir yan.
Yıl binbir rengi
Birbirine iliştirmiş,
Kızların ayağı ucuna
Sermiş,
Kızlar gelsinler diye
Bu yükseklerle,
Öğrensinler nakşını
Sonbaharın...
Ve kışın
Ev içlerinde,
Halı-kilim
Dokusunlar.

Güzel, zarif dağlarım,
Sizi nasıl özlemişim,
Özleminiz bu gece vakti
Uykuyu gözlerimden aldı.

Şimdi yine horultusu
Şırlıtısı Vadilerin,
Şimdi yine bağırtısı
Çığirtısı insanların.

Güller-çiçekler yine o sırtları
Al-kızıl süslemiştir,
Çayırlara konuk olmuştur
Şamata koparan kızlar.

Güzeller yine atlas örtü içinde
Süslenmiştir sümbüller gibi
Ve sesleri kakhahalaşır
Dağlarımın yamaçlarında.

Güzel, zarif dağlarım
Sizi nasıl özlemişim,
Özleminiz bu gece vakti
Uykuyu gözlerimden aldı.

Institut kurde de Paris

Bugün alayım ben
Bu yabani söğüt dalını,
Mürekkebe daldırayım yüreğimle
Mavi gökyüzüne,
Bu dağ doruğunda
Sana mektup yazayım:
—Kapıya çıkıver ki sen de
Bana aydınlık olsun.

KÜRT KIZLARI

Dağlarımızın kızları
Ceylanlar gibi incedirler,
Ceylanlar gibi yabani,
Çiçekler gibi güzeldirler,
Çiçekler gibi renkli,
Pınarlar gibi durudurlar,
Pınarlar gibi berrak...

Dağlarımızın kızları
Dağlara benzemişler...

Pınar türkü söylüyor
Gönül türküleri,
Topluyor yığın yığın
Dertleri-yaraları.

Sen cilveli kız,
Al-kızıl kız,
Sen yüreğime, ah
Dert oldun kız.

Diyor ki: o senin
Bahtın, kaderin,
Onsuz, senin için
Bir şeyin anlamı yok.

Sen zarif kız,
Dür ve lal kız,
Sen yüreğimi
Yaraladın, kız...

Diyor, sevdiğim
Tez ol git
İste beni,
Sevdanın çaresi yok.

Sen gülsün kız,
Sen dertsin kız,
Bahçemin ağaçlarında
Bülbülsün kız.

İnce, hafif, hava ılık
Yerden süzülüyor,
Yumuşacık tarıyor ve oynuyor
Tarlının perçemiyle.

Yavaşça mırıldanarak
Tatlı bir türküyü,
Ve dalgalandırıp başakları, sevda
Vuruyor sessizce yüreğime.

Hadi gel, gel, hava ılık
Ağlama, türkü söyle,
Bir çocuk gibi al koynuna
Kederli yüreğimi.

KARDA

Bu karda
Haykıran taneciklerle,
Derenin türküsü donmuş.

Bu karda
Binbir nimet ve incelikli,
Toprak annenin memesi donmuş.

Bu karda
Doğanın güzelliği
Tatlı tatlı uyumuş.

Bu karda
Düşlerim süzülüyor
Onun gibi temiz, ak.

SENİN DOĞUM GÜNÜN

Ben dağ çiçekleri getirdim
Sana armağan —
Dedin ki: onlar
Ortalığı kirletecek.

Ve sen bana elin
Pahalı armağanlarını gösterdin.

Sekide türkü söyledim
Bizim dağ türkülerini,
Kulağıma eğilip dedin:
Ayıp, bu türküler!

Ve deliler gibi dansettin,
Fokstrot, tango, twist.

Dedin ki, sana öğretmeliyim,
Besbelli çok geri kalmışsın,
Dedim ki, keşke sen
Bu denli ileri gitmeseydin...

Ben ki bir ay öncesinden
Senin doğum günün için
hazırlandım...
Kör-pişman, yarım
bıraktım çıktım evinizden...

Derin bir uçurum oldu
Girdi aramıza
Senin doğum günün...

GECEYE KADAR

Bu akşam dışarda hava
Çekici soğuk,
Bembeyaz kar
Yumuşacık yağıyor,
Bir bilsen nasıl istiyorum,
Sevgilim gel...

Gel kar tanecikleri gibi
İnce ve hoş,
Kar tutmuş giysilerinle
Ak giysilerinle...

Gel elele tutuşalım,
Çıkalım karlı sokaklara,
Dolaşalım
Geceye kadar,
Geceye kadar...

HALAY ÇEKEN KIZ

Sen gözlerine
Kara sürme çekmişsin,
Altın sarısı zülüfleri
Üstüne dökmüşsün.

Uzun boyunu
Çiçeğe çevirmişsin,
Nakışlar, oyalarla onu
Bezemişsin.

Beline takmışsın
Gümüş kemeri
Burnunda hızma
Ay sanki,
Deli bir oğlanın
Koluna girmişsin
Ve oynuyorsun
Yüreğimin üstünde.

Institut kurde de Paris

Çiçek suyuyla
El-yüz yıkamışlar,
Süslenip dağın
Yamacına oturmuşlar...

...Acaba kimin
yolunu gözlüyorlar?

Güzeller su başına geldiler,
Eteklerini topladılar,
Derenin duru dalgaları
Mermer parçalarını öptü.

Beyaz parmaklar pırıldadı
Yün topakları arasında,
Kayalar oracıkta ufaldı
Suyun güzelliği karşısında.

Delikanlılar gezme bahanesiyle
Vadiye geldiler güzellerin ardından,
Şaşırdı kara gözlü kız
Duru suyu bulandırdı.

Vadi kahkahayla güldü, çan gibi
Güzellere vuruldu delikanlılar,
Kara gözlü güzel, bir baktı
Farketti utangaç delikanlıyı.

YÜREĞİN YAKARIŞI

Çağlayanda sular dökülüyor
Sevgilinin gözyaşları gibi,
Bu gece, ah, evimizde
Düğün yemeği veriliyor.

Çalgıcılar ikide bir
Düğün havası çalıyorlar,
Ben, bahtsız gelinin yüreğini
Un edip eliyorlar.

Sevgilimin kavalı
Hazin hazin çalıyor,
Körolası, bi kalk
Ne geleneğe kul olmuşsun.

Gelin, gözü kanlı kurt gibi
İpek örtüyü attı yüzünden,
Kızın derdi yarası neyse,
Yüreği nasıl dert bağlamışsa,
Deşilip dışa vurdular.
Bir yabancı gibi kalkıp
Dünürlerin önüne dikildi.

Dedi: İstemem, istemem
Ne nişanı, ne güveyi,
Yetmez mi artık oynadığınız
Bahtımız ve yaşamımız üstünde.

KAMIŞLI'LI KIZA

Sen güzel kız, adını bilmediğim
Sersemlettin beni halayda,
İğnenin binbir deliğinden
Ben zavallıyı geçirdin,
Gözlerinin alevi-şavkı
Çağrılılar içinde bana yansıyor,
Ben çağrısız halayda
Bir başka dünyadaydım.
Bir başka dünya, bir başka ülke,
Sen de oraya renk katan varlık,
Ve orada ben çağrılıyım,
Ben aşık, ben sevdalıyım...
Halay dönüyordu ağır bir havayla
Elele türkü söylüyorlar,
Gökkuşağı yere inmiş
Konuk olmuş Kürtlerin sevdasına,
Dedin: Ne olur halay sürüp gitse
Gökkuşağı da yitmeseydi,
Bu yabancıların düğününde
Sen gelin olsan, ben güvey.

BU ÇİÇEKLER

Bu çiçekleri, bu körpeleri,
Bu dağlarımızın güzellerini,
Bir demet yapayım da bugün
Göndereyim sizin eve.

Sula, bırakma solsunlar,
Elindeki bu taşla,
Gözyaşlarıyla suladım
Ben onları dağlarda.

Onlar her an, her saat
Bana arkadaş ve dosttur,
Onlardır merhem ederler
İçimdeki yangına.

Sev onları, öp onları,
Onları canlandır benim gibi,
Ürkerek gönderiyorum
Yüreğimi aralarında.

Bu çiçekleri, bu körpeleri,
Sevdamızın bu güzellerini,
Bir demet yapayım da bugün
Göndereyim sizin eve.

LÊ NARÊ

Geç oldu, gel gel
De lê, lê, lê, lê Narê.
Kızlar pancara gitti
Al yanağını sevdiğim.

Kız ceylan nerdesin sen
Dağlar kederli, haydi gel,
Gel ki dağlar gülsünler
Gülüşünü sevdiğim.

Çiçekler güzelliğine,
Endamına hasret güzelim,
Gel ki seni öğrensinler
Güzelliğini sevdiğim.

Nazlanma bilirsin ki
Gözüm yolda, zarif kız,
Pancarı bahane et gel
Pancarını sevdiğim.

CAN SEVGİLİM

Can sevgilim, kar yağmış
Köyünüzün yolu kapanmış
Yüreğim bulut yığınlarından
Günboyu daralıp durmuş.

Dedim: Rüzgar, şenolası,
Narê'nin köyüne gidiyorsun,
Ona öpücüğümü götür
Sevdalın deliye döndü de.

Bahtına düştüm, murat bağışlıyan,
Ruhumu al götür ona,
De ki sakın unutmasın
Geçen yıl ettiğimiz yemini.

Can sevgilim, kar yağmış,
Köyünüzün yolu kapanmış,
Yüreğim bulut yığınlarından
Gün boyu daralıp durmuş.

AL YANAKLI

Al yanaklı kara gözlüm
Sen dağımın baharisin,
Pırıltılı, zarif, coşkun
Pınarın berraklığısın.

Beni buraya getiren sevdadır
Bu nazlı yeşil çayırlara,
Ben burada bülbüle döndüm
Yüreğim de telli saz.

Türkü yakıyorum habire
Dağlar gönül sesini duyuyor,
Sen de evde oturmuşsun
Ateşgözlü taşyürekli.

Al yanaklı kara gözlüm,
Sen dağımın baharisin,
Ne kadar da geciksen
«Bahar nasıl olsa gelir».

Akşamdır, ay doğmuş
De lê, lê, lê, lê, güzelim,
Yıldızlar tutuşmuş,
De can, can, can, can, perim.

Dağlar sarıya bezenmiş
Benim güzel perim,
Obamız üstüne kemer olmuş
Gerdanı benli.

Çadırınız pırlantaya dönmüş,
De lê, lê, lê, lê, güzelim,
Sen de ortasındaki pırıltı
De can, can, can, can, perim.

Akşamdır, ay doğmuş,
De lê, lê, lê, lê, güzelim,
Yüreğime ateş düşmüş
De can, can, can, can, perim.

Institut kurde de Paris

KULILKÊ ÇIYA

Eskerê Boyik

Institut Kurde de Paris

Institut kurde de Paris

PÊŞGOTIN

Eskerê Boyik kurdeki Ermenistanê ye. Ev pirtûka wi «Kulilkê Çiya» di sala 1972 li Rewanê çap bûye.

Eskerê Boyik, qasi hın niviskar û helbestvanên Kurdên Sovêtiyê di welat da (Kurdistanê da) ne hatiye bihistin. Çend helbestên wi cara pêşin di Roja Welat û kowara Özgürlük Yolu (Riya Azadî) da —bi wergera tirkî— çap bûn û xwendekar gelek pê qayil bûn.

Helbestên Eskerê Boyik xwedi awaki xas in; dengê wan ewqas bilind nebe û gur xuya neke ji, geleki nerm, zelal û şirin in. Ew bi his û ramanên xurt û kûr xemline.

Di helbestan da hîzkırina welat û tebyetê —çıyan, avan, dar û beran, teyr û turan, kulilkan û mêrgan— mîna xaliçeki kurd raxistiye. Ew teswirên tebyetê hîzek mezûn dide xwendekaran.

Xuya ye ku Esker, helbesta (poema) modernî xweş nas dike. Ewi gotina xwe ji çerçıva helbestê kevn yê teng xilas kirıye. Lê ew ji koka xwe ji ne bûye. Çawa gotineke kurdi dibêje: «Dar li ser koka xwe radıbe», her usa ji, sînetayê iroyinî divê li ser koka ya berê bırıze û geş be. Helbestên Eskerê Boyik ji tevi moderniya, hımçaxiya xwe, mîna kılamên Kurdi xwe nişan dıdın. Bı ditina me, hêjaya wan ji vê yekê der tê.

Ew di van «kılaman» da jina kurdan —xasîma ya rojên koçeriyê—, edet û rûçikên wan xweş dîde ber çavan.

Kurdên Sovêtiyê bi Kurmanciya hêla xwe dinivîsînin. Ango xeberdana gel çıye, zîmanê nivîsandîne ji ew e. Ew tîşteki rast e. Divê zîmanê nivîsandîne ji ya xeberdanê dûrnekeve û xwendîna wê zehmet nebe. Lê gelek kelîmên zîmanê biyani ji ci û ci ketine Kurdi ku humberê wan di zîmanê me da hene. Gava ku min ev pirtûk ji elifba kiril derbazi elifba latîni kir, bona ku tu zîrarê nedîme helbestan û orijînaliya diyalekta Kurmanciya hêla Ermenîstanê bîparêzîm, min tu tîşt ne guhari û pêşkari nivîsandîne nebûm.

Min «Kulîlkê Çiya» wergerande Tûrki û ew di vê pirtûkê da bi herdu zîmanan çap bû. Ez hêvidar im ku xwendekarên Kurd û Tûrk bi nasîna helbestên Eskerê Boyik dilşa bîbîn û jê gelek hîz bîkîn.

B A R A N

KILAMÊ MIN

Kilamê min kadê çiya ne,
Tendûra dıl da pıjiyane,
Ser rê dirbê çiya rıjiyane,
Tamkın, tamkırnê hêja ne...

Kılama min mîna hewê
Bıfır, —here pışt heft çiya,
Bıfır, mîna siyarê egit,
Xwe ra hilde xemla kurda
Dılsaxiya kurd—xeysetê çiya,
Serfınyaz bi te hemû çiya.

Xeta kılama min-govenda kurda,
Teqla wê-reqasa delal û rında,
Xemla wê-keskesora bıharê,

Şemla wê-çavê nazîk nazdarê,
Ruhê wê-Dîlê dê, dewate kurda,
Kela wê -qeydê siyariyê kurda,
Kılama mın-ruhê mın e emr da.

Çiyayêd me bîlûrvan in,
Tu bîlûra ser lêva wan
Cımeta mın,
Dengê kanyê me mıqam in,
Tu ji ruh i lî nava wan
Zımanê mın...
Ez ji sewta te me cımet-
Bextê te ra dilerızım,
Dengê te ra dıvım qewat,
Dıvım mıqam bela dıbım...

Institut kurde de Paris

SALIXI

Roja Eziz bûya,
Yan eyd-erafat,
Mala me da dengê
Eşq, şayê dihat.
Texte vadibû,
Dibû beristan,
Dorê tov dibûn
Hemû, qewm-pısmam,
Kalkê mın tasa
Eşqê hıldıda,
Koloz Qot dıkr,
Sımêl badıda:
—Bıra ev kasa
Bibe eşqa wan,
Êd ku dane me
Ev texte û nan.
Çı bû emrê me—
Talan û kuştın,
Xelayi, xolor,

Rev û zêrandın...
We nedit, bavo,
Dinya agir bû,
Qewlê wê dewrê
Rast qewlê gur bû...
Ew salê berê
Bûne xewn, hikyat,
Şıkr wê rojê
Ku bolşevik hat...
—Şıkr, —dıgotın
Hazıra tamam,
Koloz hıldıdan
Bərbiri ezman.
Serqot, demekê
Royê dınhêrin,
Çawa şıkrbûn,
Û dueya jorin.
Tev vedıxwarın
Wir ewladê çiyê,
Salıxiya Lenin,
Welatê Şewrê.

Her çiya çiya ne,
Ser serê wan Sêvan e,
Sêvan mina çavan e,
Bîrû kulyê ewran e,
Radimûsin ezmane,
Jêra çiya Rewan e,
Bajareki giran e,
Pirka, pirka piran e,
Cahil mina bukan e,
Der-dor şerê rengan e,
Reng-gışk lî hev tov bûne,
Orta mala Saryan e,
...Ew Ermenistan e.

EZ HEZ DİKİM

Ez hez dıkım-
Çiyayêrî xemîlî bî kulilkên al,
Geliyên bî kezal,
Bın kolozê ewr qotêd wanê kal,
Û golêd zelal.

Ez Hez dıkım
Ew berısdenê sbeyê giran,
Bılûra şıvan,
Qaz û qûlingê çiyayê mın mévan
Zomed bî domam.

Ez hez dıkım
Dew û dewkılan
Wextê kevani hıldıdın mılan...
Hêbeta dılan
Domam tov dıkın sosın û gulan.

Ez hez dıkım
Havına dereng,
Wextê bın barda giran dıbın deng,
Pal dibe hevrenğ
Tûmê şılanan dıgırtın reng.

Ez hez dıkım-
Şevên hiveron,
Dızıva têne herme fêza kon,
Qıza şıvın ra,
Xeberdım heta sibe dibe ron.

ELEGEZ

Mina kofiya dota kurdan
Kubar û tik Elegez,
Mina wana nîrandi
Bî xemla xas û gevez.

Reng û dengê dinyayê gîşk
Te jî tebiyetê kîriye,
Û disa ew mina hero,
Aniye bejna xwe kîriye.

Zarotiyê da mina dinan
Ser te bengî bûme ez,
Çawa kofiya dota kurdan
Kubar û tik Elegez.

KURDISTAN

Wextê ewr qotê çiya,
Tên û dıgrın mına ziya,
Dialın hemû gedûk, riya,
Tu dıkevi bira mın.

Wextê dıbe şeverêş,
Heva dıgrın erd û erş,
Hev dıçın tên reş û peş,
Tu dıkevi bira mın.

Wextê berf çiyê som dıke,
Ba berfê hev tom dıke,
Ser palê wê kom dıke,
Tu dıkevi bira mın.

Wextê leyi har dıbe,
Pala çiya da xar dıbe,
Her tışt ber wê jar dıbe,
Tu dıkevi bira mın.

Wextê dinê bıhar e,
Tenê çiyê berf dıbare,
Hışki, seqem û sar e,
Tu dıkevi bira mın
Kurdistan...

GOVENDA KURDA

Werên bigrın govendê,
Bıgrın govenda kurda,
Rabe dinya temaşa
Van gozela û rında.

«Şoror» lêxin, pey «sêp'ê»
Zeryê bıkmê şebaşê,
Û bıkevme destê zeryê,
Destê nazık wê başê.

Bıguhêzın «sêp'ê», «sekme»
Lêxin qeydê «hoy narê»
Can zerya mın, zerya mın
«La mı çevê reş xarê».

«Laçi» dıve «romani»
Govend dıkşe sor-zere,
De, zerino bilızın,
İcar qeydê «tenzere».

Banzdın -banzdın «koçeri»,
Bıguhêzın «bêr-bêri»,
Ez helandım, helandım,
Ew gozela ber dêri.

Werın, bıgrın govendê,
Bıgrın govenda kurda,
Dılo, rabe temaşa
Van gozela û rında.

Institut kurde de Paris

INÊ CAN

Kuliyê berfê danine
Ser serê te, inê can,
Her yek keserê tine
Ewladê te, inê can.

Te çetınayi zef ditın,
Berf û baran, inê can,
Pıšta te ça peyakım
Barê gıran, inê can.

Edi mezın ım iro,
Tu yi mın ra, inê can,
Bextê mın ra tu giro
Ruh i mın ra, inê can.

Îro berf e û pûs e
Ser serê te, inê can,
Ka destê te ramûse
Eskerê te, inê can.

Wedê nava çiya
Kona nabinım,
Çiya usa wala, usa melil in.

Wedê ber kaniya,
Zerya nabinım,
Kılamé wana usa zelil in.

Wedê mêrga da
Keriya nabinım,
Mêrge betreng in.

Wedê dengê,
Bılûrê nayê,
Çıyayê bê deng in.

Kılama mın ji
Minani çiyê ye,
Bê xeml e, wedê
Kofiya kurdê ne ser we ye.

Kulyê nazık,
Kulyê berfê,
Nerm dıbarın
Têne erdê.

Usa qerqaş,
Usa amın,
Mina têlê
Porê dıya mın.

Tên dipêçın,
Çiya, banyê mın,

Ku ber sermê
Necemîdın.

Nava dewra da
Kurd hini çiya bûye,
Hini çetnaya
Dırba û pıya bûye...

De, kurd bengyê
Azayê bûye,
Azay jı zulma
Dewra ravyayi
Lı serê çiya bûye...
Kurd ji cem we bûye...

Çıyayê kurda bılind in
Ça kolozê kalê kurd,
Mın ra usa ew rınd in
Çım-kolozê navê kurd...
Kurdo, kubi-kiderê
Qedrê koloz rınd bıgre,
Nav xireta çıyayê me
Serê xwe bılind bıgre...
Ku çiya bêjın şirê me
Lao, lı te helalbe...

Her teyredêk hêlûna xwe hîz dîke,
Erş ezmana, dor berê xwe hîz dîke,
Her xezalek çiya banyê xwe hîz dîke,
Stara xwe, şikevta xwe hîz dîke,
Her merik zimanê xwe hîz dîke,
Dinyayê û welatê xwe hîz dîke,
Ji te çiqas ez razi me dilê mîn
Wedê divên
Ev dîla ji Kurdistanê hîz dîke...

Ez zanîm Kurdistanê çêbe,
Azayî beyraqa wê be,
Edîlayî tfaqa wê be,
Ez zanîm Kurdistanê çêbe.
Tavê qelema wê be,
Çevê alemê lê be,
Ez zanîm Kurdistanê çêbe.
Lawê kurd-egîtê wê be,
Îro be, yanê sibe be,
Ez zanîm Kurdistanê çêbe!

Ez û tu hev
Dûr in- dûr,
Birinê te
Kûr in-kûr,
Te dibirin
Sinor-sûr.

Ax ew sûr
Dilê mîn da
Bûne şûr...

Kengê wê bê
Eşq, azaya
Teyê nûr?

Kılam evda ra heval-hogır e,
Kılam hın şewat, hın ji agir e,
Wextê medeyi, kılam guman e,
Wextê eşqi, kılam xudan e,
Kılam merya ra din û iman e,
Kılam merya ra derd û derman e,
Wextê bengiyi, kılam hêsır e,
Wextê dılsari, kılam agir e,
Ki bê kılam e — Baxçê bê gul e,
Ewi bê iman ewi bê dıl e.

Wexta têyi çiyayê me
Mina kanya zelal be,
Dılsax û helal be,
Mina cewa nes be,
Bı henek û bes be.
Mina qeya pıya be,
Ber çetnaya çiya be.
Çiyaê te hızkın.

Kalke mın nava çiya da,
Mina qeya sert bûye,
Mina cewa zelal,
Mina kanya merd bûye.

Ruhê wi nazık bûye,
Şıveta kulilkê çiyê,
Kevır, kuçık dihelın,
Wextê ku ew distre.

Hêrsa wi mina ewra
Bîrûsk dîde bî qîrçîn,
Wextê eşqê dibe çar-
Ezmanê sayî, şîn.

Ber tevê (tavê) qîmîliye
Lê xeyset va xemîlye
Kalkê mîn nava çiya da
Mina çiya bîlînd bûye.

* * *

Kalkê mîn xweli padîkîr
Jî cot,
Vedîgerîya û mîn ra dîgot:
•Sal derbaz dîbîn, lao,
Temya mîn te ye,
Rokê jî tê bînhêrî,
Kalko tune ye.
Hîmbe zîman û xeysetê xwelyê,
Ku bîna kal û bavê me te bê-
...Sala kalkê mîn xwe ra bîr,
Û îro ez sekînîme vîr
Ber xeta xwelyê,
Û jê
Bîna kalkê mîn tê...

KALKÊ MIN

Ewrên ezmanan, ça heykel iro
Ser-serê kalkêm bûne-şer, koloz,
Dibêjın berê, dora serê wi
Ewan bêxayan kırıne dew û doz.

Kalkê min nava çiyayên xwe yê dûr,
Pêşiya nepakan, zulmê şer kırıye,
Dilê wi mîqım bı riya çetın ra
Ew ber bı azayi, serbestiyê bırıye.

Sond û duayên wi wetenê wi bûye,
Wetenê wiyi nava ewran da,
Hebandına wi cimeta wi ye,
Pırsa bextê wêyi dewra da.

Ewi hezkırıye cımetê mayın
Wan ra hogır û wan re heval bûye,
Nızanbûye tucar qelpi-nepaki
Nava çiya da ew kaniya zelal bûye.

Wextê meremê wi hatiye seri,
Ewi nexastiye qulx û hebûn,
Hatiye gundeki nav cimeta xwe
Riati xwe ra kirîye mijûlbûn.

Ewrên ezmanan ça heykel iro
Ser serê kalkêm, bûye şer-koloz,
Dibêjîn berê, dora serê wi
Ewan bêxayan kîrîne dew û doz.

Kalkê mîn digot, -qure nebîn,
Qurebûn meriyan şaş dîke, lao,
Meriyan kor û weş dîke, lao,
Koça meriyan-
Poça koça da kaş dîke, lao!

KULOÇE SERÊ SALÊ

Kalkêm kuloç datani,
Dıda kêra kalani,
Kêr dıda ser û dıgot,
Eva para xeta cot.
Bıra zevi nemine xam,
Xete bextê evd-ı isan...
Wedê kuta dibû xet,
Mori ber dernediket,
Kalkê mın kuloç kêr dıkir
Xebereka wa ser dıkir:
Mamereşan tu yi, tu-
Me gundya ra nan û ruh
Çavê xetê lı te ye,
Çılka te bextê me ye...
Para han ji para te,
Memê şıvan xayê me,
Bıra guhêr şên bıbın,
Nexweş, kulek kê m bıbın,

Gavan zerzan te ra par-
Şir û qêtix biki ber...
Ev xudanê malê ra,
Serfînyaziya salê ra,
Ji mal kê m nebîn mêvan,
Şermi nebîn em ber wan,
Malda têrbûn û şayi,
Dinyayê ra edîlayi...
Paşê duayan pê dani,
Me ra ji par dadani
Dıgot: Sal hat beyara,
Tucar nade bêkara,
Xebat, tifaq û xiret
Evin bext û bereket...

Institut kurde de Paris

MIRINA KALKÊ MIN

Kalkê min nexweş bû
Nexweşê giran,
Mîrîn bîkîrçî bû
Derdi bê derman.

Lî ser sedsalya xwe
Ça mêr-mêrani,
Pêşya mîrîna bêwa
Zor şer dîkûr wi.

Û wextê xuber dit
Derd bê derman e,
Go: «Mîn derxîn derva
Ruhêm lî çîyan e.»

Me derxist ber dêri,
Em ketne bîn mîl,
Çîyan nihêri, kenya
Û texdir da wur.

Institut kurde de Paris

Wextê ku çiya pışt kutane
Pışta hev,
Hıldana wan zef zor e...

Wextê merya pışt kutane
Pışta hev,
Kesek wana nıkare.

Institut kurde de Paris

Şênaya gunda riya wan va kıvşe,
Gurbûna çema-ava ku dikişe,
Ewrın dıpivın bılındaya çiya,
Hesavê rêviyan e lazımaya riya,
Xayi hebat zane çı bıha ye wext.
Meznaya merıv- dijminê serwext.

ŞER Ū DÊ

Şer dakuta gund,
Mal xali bûn,
Sê kurê pırka
Rıhanê ji çûn.
Pirê ma tenê,
Çavê wê li rê,
Rûnişti ber dêri,
Kaxazê reş pey hev
Kıncê lê reş kırın,
Reş dane séri,
Pıst lê mel kırın,
Qudûm kê m kırın,
Şuxul bû gırin.
Mızginya xêrê
Beri şer da
Ū mala derxist,
Lê mala pırka
Rıhanê da ma...

Kerba
Ruhan jî malê direvya.
Dîçû malê cinara,
Jî mîzgînya lava dîkîr,
Ku bê,
Vi şerê nebxêr
Derxe jî qapyê wê...
Lê mîzgîni ku bû?

Şer bû qapyê pirê da
Şer orta-
Wê û dilê dê da...
Şer peritandî bû dê,
Bî kula
Tîje kîrîbû dilê wê.
Û rojekê
Dîl teyax nekîr,
Ser serê şer da
Teqya,
Dînya hejya,
Dîwar hîlşîyan,
Dîya ketî û şerê kuştî,
Bîn da man.
Alt kîr huba dilê dê
Bû kewa edîlayê,
Fîrda ku here-
Mezelê kura bîgere,
Hemêzke;
Û paşla wan da bîhele...

GAZİ MIN DİKİN

Geli şin bûne gazi mın dıkın,
Gazi mın dıke hulma leylanê,
Cewik din bûne, gazi mın dıkın,
Gazi mın dıke ewrê baranê.

Suravêlk û qaz, gazi mın dıkın,
Gazi mın dıke kulilka al reng,
Pırpırkên bask-xas gazi mın dıkın,
Gazi mın dıke xezala çeleng.

Zozan û çiyavan gazi mın dıkın,
Gazi mın dıke lı palê ew gund,
Bex û beroden gazi mın dıkın
Gazi mın dıke çiyayê mın bılind.

Gazi mın dıkın, rabım herım wê,
Gazi mın dıkın rojên zarotiyê!

Leylane, ha leylane,
Hulm-gulm ketiye zeviyane,
Xuşe-xuşa cewane,
Xure-xura şepane.

Leylane, ha leylane,
Çire-çıra deryane,
Bere-bera keryane,
Şare-wara meryane.

Leylane, ha leylane,
Xweş bîhara van çiyane.

HISRET

Wexta hiva zerine zer
Ser bedena
Ezmanê şin dibe hêkel.

Lı mezilêd erşane dūr ,
Vêdıkevın
Hezar-hezar steyrkê hūr.

Û bıyna wan çawa diwar
Dıxşın rêzê
Bazırganêd çiyayê kuber.

Nızam çima lı wê demê,
Wê dema xweş
Ez dıkevme paşla xemê.

Û dilê mın dilê çiyayın
Berbiri wan
Mın dıxşine kûvi û din.

Mın dıxşine ber bı wan çiya,
Ber bı wan ciya,
Ku bıvınım zarotya xwe...
Ya unda bû serê wan riya,
Nava wan çiya...

Mij û dûman bûne mer
Der û dorê çiya alyan,
Keriyêd pezê qerqaş-qer
Ber bı deşta vegeryan.

Deşta newal kirne tas
Eşq salıxya çiya hıldan,
Qizê obê gerdengaz
Çavê belek reş kıldan.

Pesaryê çiya şewiti,
Dûxan rabû jı xanya,
Sıtıl û kûp tije bûn
Rûn helandin kevanya.

Hêsır çavê kalko hat
Çûyin hatne bira wi,
Ew payizêd xêr û ber,
Pirka mine remeti.

(Hevalêd mune çiyê)

Sıba- Kulilkê reng,

Zınar û zeng.

Nivro- Gola neynık,

Ava hênık.

Berêvarê - Şıvıya xar,

ku evdê mal,

Êvarê Qızka nesık,

hıva desık.

Hêfa qeyê hêlin maye
bêxayi,
Av çela da perpoz gırtye
westiyayi,
Sturyêd şin, nav mêrga zer
dıbirin,
Pencê royê, hêdi dırva
dımırın.
Kalê tenê dıponije
ber deri,
Düyê cıxarê, bûye dûman
ser seri,
Dıkevwgıre, axır çı vi
kali bûye?
Zaro çûne, geli jê ra
xali bûye.

Peşya mala xweli bê libs,
kiras bûye,
Belgêd dara sor-qınawız
û xas bûye,
Qelax û lod ça kolozê
zemanan.
Dû bûye stûn orta tendûr-
ezmanan,
Kevanyê pir nanê şayê
dîpêjn,
Hıkyatbêj ji hevra gulan
dirêşın.
Gışka debır-dılık daye
lı ser hev
Dewsa rojan bûye dewat
idi şev.

Ba bê mal û bê hal bûye
Ketiye nav der û dora,
Qırş û qala tov dıke
Dıve davê çel kora.
Te ku qeya hemêzke
Bavêj newalê geli,
Lê jı qeya dıbarın
Şılan, belçık û xali.
Çav lê tije şılak bûye
Bûye minani kora,
Dılêm daye pıšta xwe
Ketiye nav der û dora.

Keryê pez zer-sor bûne
Pey hokina şivanan,
Qiz û bûk hev tov bûne
Tinînanê beranan.

Seyê Beraz ser qeyê
Diponîje westyayî,
Çavê şivin riya qiza
Kengê wê bê xastya wi?

Xastya wi tev zerya te
Geli tije hub-gul bûn,
Şivan gula digere
Geli bext ra bê gul bûn.

Çavê wi çû ser kerî,
Rabû kerî ku bêşke,
Û beranê sorî - zer
Ani ça gul pêşkêşke.

Bese, bese razêyi
Binhêr belg weşiyane,
Qırş û qalê payizê
Vilali, wiali rejiyane.

Sal derbaz bú xêr û bêr
Bûn ber, kışiyan, rezêd zer:
Biharê gışk xwe ra bîr,
Havinê gışk xwe ra bîr,
Guhê gêda razayi
Xelqê debîr-dılık kîr.

Kê wede ra bú heval,
Wede bextê wi xêr kîr
Bese, bese razêyi
Dilketiya te xelqê bîr.

Ba dakuta mala mın,
Guhê mın da gili got,
Reng û zengê vi geli
Ser kaxazê mın da got.

Derva çilkê baranê
Diwar dane ber kela,
Lêvê ewran dalqın
Û geliyan ra bûn bela.

Û emenyê raxisti
Rızıyan pırti-pırti bûn,
Nexş nigarê daxisti,
Helyan — meşyan wan ra çûn.

Geli-gedûk ponijın
Dıl-hınavê mın wana sot,
Bê ji kılam dihûnand
Û bêxem ser wan dıgot.

Institut kurde de Paris

Berf bari rê û dirbê
Çiya xîmin,
Mij û dûman hatin serê
Riya kîmkîmin,
Xezal, kêwrişk, gur û rûvi
Lî çiya man.-
Em vegeryan, gelo ça bû
Halê wan?

Disa geli bihar e,
Disa hênîk êvar e,
Disa ezman sai ye,
Hiv bedenê xai ye,
Disa cewîk serxweş e,
Kefa devda qerqaş e,
Zinar ber hivê zer in,
Du qeretû lî ber in...

Gelo niha ew ki ne
Çiyê me bûne xayi ne...

Soz-qîrarê me vir man
Heft xazîla me lî wan!

Çiya û banya xwe warkırın
Şarêd şın,
Eşq kenyan bı xule-xula
Cewêd din.
Berbiri çıyan koçê gundiyan
Bune rez,
Viali, -wiali pey hev kışyan
Keryêd pez.
Berivana kıl û kılçık
Gund hiştın,
Hatın n çiyê û ber kanya,
Rûniştın.

Şıvin disa kılam avêt
Ser dıla,
Kevanyê çê wê dew dane
Ber kıla.
Hemûşk jir bûn, danin darê
Ahılyê,
Çiya û bani bûn meydana
Cahılyê.

Qeya zangê da xar bûye
Minane teva.
Gelyê pala çiyê
Bûye pışta deva.

Cewik geli da har bûye
Şiveta şer.
Kefa lod dev da
Dıkşe berjêr.

Kulilk difroşın nazya
Kere-ker bê deng,
Dı pala çiyê mêrg
Bûye nexşê hevrenç.

Pılte ewrê reş bûye çiya
Dalqıye ser,
Dê mê çiyayê mın
Ew bûye keser.

SIBAT

Ro dikene,
Lê bı fene,
Erdi qerq&ş,
Rozgara xweş,
Hew teyê dit,
Ewr bûne çit,
Bû telp telpi
Ezman dıgri.

Paşê bû ba,
Ser kır ewra,
Nava ezman,
Fısl-duman,
Lê ça mızgin,
Ewr qelşin,
Ro jor şa bû,
Dinê war bû.

Sibat usa
Bı dél-k-fen e
Ha dıgri û
Ha dikene.

Kêlendükêşa kêlendû
Ji arika daxistin,
Nava mêrga dan pey hev
Lasê gihê raxistin.

Qiza dane tirmixa
Bejin û navkêlk ba kîrîn,
Bî kîlam û kenê xwe
Pale tamam şa kîrîn.

Kale dane banokya
Partê gihê rêz kîrîn,
Ber wê germê, çav li çiya,
Bira mastê pêz kîrîn.

Mîn ji kêlendû hîlda
Çûme mêrga xebera,
Xeber erdê bûne rêz
Û bela bûn her dera.

Tirmixçike sûret sôr
Hat xeberê mîn tov kîr,
Mîna moryê xwe yê mor
Xeber tamam têlra kîr.

Û avête ustiyê xwe
Revya, revya xwe râ bir.

Çiya bı kani, cewêd zelal,
Bengi ne, cahilin hercar.
Cahilti xweş e...

Çiya dengbêj in- cewikê hûr,
Ser lêvê wan bûne bîlûr,
Dengbêji rewş e.

Çiyayê hêrs in, wextê dor wan,
Hev tov dîbin ewr û dûman.
Hêrsbûn ji xweş e.

Çiya bilindin, meznaya wan,
Tenê meryê dûrva tê xan.
Cîmaet divêje...

Xweli û ro hevra yar ın,
Pencê royê zêr dıbarın,
Derdê evda çiya beyar ın

Berê gışka rıyan e.

Cewık disa lez û bez ın,
Mêrge disa al gevez ın,
Quntara çiyê berx û pez ın,

Bere-bera miyan e.

Şilana wê kulilk daye,
Qeya tuncka şın berdaye,
Qıbe -qıba teyr û tuya ye

Bengzê gışka şa ye.

Pıncar mêrgê lı çoka ye,
Nav da dengê van dota ye,
Dota guli reş badaye.

İsal sala çıyan e.

Dûmeqeskam disa hat
Ser hêlina xwe dani,
Bı perê xwe wê mın ra
Ev bîhara xweş ani.

Mına gundyê xayi xebat
Tab wê nehat ku rûnê,
Bı hukula qırş û qal
Disa tov kır hêlûnê.

Dûmeqeskam disa hat
Hêlûna xwe teze kır,
Dilê mın ji mın revand
Pençirê ra hilda bîr.

Gundi çûne nav zevyan
Xalya nem ra ketne şer,
Gisın disa bırıqın
Nav xeta da çawa zêr.

Traktorán kır gurin
Mina hûta ci hejyan,
Cotê dar ber diwaran
Perpoz girtın û rızyan.

Toxım avta bar kırın
Bırın deşta reşandın,
Erebê kevn pey wana
Axina kûr kışandın.

Teva me de jor eşq bû
Dınyayê ra kenya têr,
Gundi hılşyan nav deşta
Û xwelyê ra ketne şer.

Institut kurde de Paris

Ewra kire xure-xur
Baranê reşand,
Keskesorê li ezmin
Nexşê xwe kişand.
Qalçîçekê tirse-tirs
Serê xwe derxist.
Mina qîza şerm kîr
Perê xwe daxist.

Ro ça kevanya devken
Mêvanê hîsya,
Bî edetê me-kurda,
Kulîlk ramûsa...

Institut kurde de Paris

Ber tavê berf û baran,
Dîbarin, şerê wan e,
Dîherife zîvîstan
Bîhare xaş leylan e,
Avê kîrye hêwarze
Qûte-qûta gelyan e,
Xelq derketye ser xanya
Çav qulingê beryan e.

Berfa nexwaş dînale
Nîzane lê fermane,
- Lo hekimo hûn kune,
Derdê nexweş dermane.

Lı pala çiyê xezaleke birindar,
Kêlekê karek hivyê zare-zar,
Şewata dıl, axin dıkr, ava sar,
Ser wê dıgriyan kani, kulilk û zınar.

Tenê evd bû, ça wur, payê xwe dıda,
Ku ser wi ra tine idi nişandar.

Me, sê berxvanê zomê
Sê kerî berx dîçêrand,
Bî ken-laqîrdyê xwe ra
Sê colê hêrs «dîzêrand».

Em, sê berxvanê zomê,
Jî xewê zû radîbûn,
Û duhêlê sê qamçya
Bêrb sê yala ba dîbûn

Sê bîra, sê pal dîgîrt
Çawa sê kerê komê,
Sê qeya va hîldîkşyan
Em, sê berxvanê zomê.

Sê deng dîbûn sê zengîl
Dîçûn hetanî obê,
Gazî sê zerya dîkîr
Me, sê berxvanê zomê.

Teva şîrîn jora me
Sê baq pencê zêr dîşand,
Me, sê berxvanê zomê
Sê serhati dîhûnand.

Û êvarê ku siwsê
Hezar steyrk dîbûn nexş,
Em, sê berxvanê zomê
Mîtala va dîçûne erş.

Çem çikyane
Mêrg ber bûye,
Gul razaye
Av ker bûye,
Beroj, beyar
Kal bûne,
Şilan wan va
Xar bûne,
Çiya xwekirye
Sor û zer,
Nexşa girtye
Dor û der.
Salê reng-zeng
Hev xıstye,
Ber piyê qıza
Raxıstye,
Ku qız bêne
Vê fêzê,
Hinbın nexşê
Payizê...
Zıvıstan e,
Nav xanya,
Çêkın ber û
Emenya.

Çiyayêd minê bedew-kubar,
Mın ça bira we kırye,
Hısreta we vê êvarê
Xew jı çavê mın birye.

Disa niha xuşe-xuşe
Guje-guja gelyane,
Disa niha hore-hore
Qûte-qûta meryane.

Gul-kulilka disa ew pal
Reng kırine al-ewaz,
Mêrg-çimana bûne mêvan
Gale-galın qube-qaz.

Zeri niha şar-etlez da
Xemiline ça sosın,
Û ewazê wan bûye ken
Lı ser dêmê çiyayê mın.

Çiyayêd mîne bedew-kubar
Mın ça bira we kırye,
Hısreta we vê êvarê
Xew jı çavê mın birye.

Institut kurde de Paris

Ezê hıldım iro vê
Dara biyê yê beyani,
Hubrêda kım dılê xwe ra
Nava ezmanê şın,
Namê te ra bınıvisım
Lı ser pala vi çiyayi:
— Tu ji derê ber dêri
Ku mın bıve ronkayi.

QIZÊ KURDA

Qizêd çiyayê me
Mina xezala kubar in,
Mina xezala kûvi ne,
Mina kulilka delal in,
Mina kulilka rengi ne,
Mina kanya zelal in,
Mina kanya safi ne...

Qizêd çiyayê me
Çiya çûne...

Kani dıstrê
Kılamê dıla,
Tev hev dıke ew
Van derd û kula.

Tu terez qızık,
Al gevez qızık,
Tu mın ra bûyi
Ax merez qızık.

Divê: ew emır
Û bextê te ye,
Bêyi wê te ra tu
Hewas tıneye.

Tu terlan qızık,
Dur û lal qızık,
Te dılê m kırıye
Bırındar, qızık...

Divê, bengiyo
Zû bıke rabe,
Here xazgini
Çar jı dıl nabe.

Tu gul i qızık,
Tu kul i qızık,
Merın baxçê mın
Bılbıl i qızık.

Nazık, sıvık, hewa hênık
Dışûlke erdê ra,
Nerm şe dıke û dılıze
Por-tûncıka zevyê ra.

Hêdi-hêdi xwe ra tine
Mıqameki xweş şırın,
Û sımîlê zevyê ra eşq
Pêl dıde ker ruhê mın.

Werê, werê hewa hênık
Bıstırê xweş, bê giri,
Mına zarê paşla xwe ke
Dılê mını kesiri.

NAV VÊ BERFÊ DA

Nav vê berfê da
Bı kulyê ewaz ewaz,
Kılama cewê qerımye.

Nav vê berfê da
Bı hezar nemet û naz,
Berê xalya dê qerımye.

Nav vê berfê da
Bedewya tebyetê
Razaye xweş-xweş,

Nav vê berfê da
Dışûlıkın mitalê mın,
Mina wê temiz-qerqaş.

ROJA BÛYINA TE

Mın kulilkên çiya anin
Te ra pêşkêş -
Te got: wê vandra
Bıkne qırêj.

Û te nişani mın da
Pêşkêşa xelqê yê biha.

Mın ser texte stira
Kılamê me yê çiya,
Te guhê mın da go: şerm e
Estırada!

Û mina dina te list,
Fokstrot, tango, tvist.

Te go, gerekê ez te hinkım,
Tê kıvşê zef paşda mayi,
Mın go, xwezıl tu
Haqas pêşda neçûyayi...

Ez, ku mehek pêşda
Hazır dibûm seva
Roja bûyina te...
Por û poşman, nivci da
Derketım jı mala we...

Roja bûyina te
Bû geliki bê bın
Û kete orta me...

HETANİ ŞEV

Vê êvarê, derva hewa
Hewa sar e,
Berfa qerqaş,
Nerm dibare,
Ça dixazim, ça dixazim,
Domam, were...

Were mina kulyê berfê
Nazik û xwaş,
Bı kincê pûs
Kincê qerqaş...

Were bıgrın em destê hev
Û derkevın van kûçê berf,
Bıgrın tev,
Hetani şev,
Hetani şev...

QIZKA GOVENDÊ

Te çavê xwe
Reş kıl daye
Biskê zêrin
Zer badaye.

Bejna bîlind
Kiryê kulilk,
Xemilandiye
Bî nexş û nik.

Daye ber xwe
Kembera ziv,
Xızema te
Bûye ça hiv,
Keti destê
Xorteki din,
Û dîlizi
Ser dîlê min.

Institut kurde de Paris

B: ava kulilka
«Ser-çav» şûştine,
Xemilî pala
Çiyê rûniştine...

... Gelo çavnihêrya
Kê sekînine?

Zeri hatne ser avê
Der û dawê xwê hildan,
Pêlê cewê yê nazîk
Qitkê mermer ramûsan.

Tilyê qerqaş bırıqin
Nava kulyê hıryê da
Qeya ci da bûn kevır
Ber bedewya avê da.

Xorta qesta gerê kır
Pey zerya hatne geli,
Qizka çavreş xwe şaş kır
Ava zelal kır şêli.

Geli kenya- bû zengıl
Zerya dilê xorta bır,
Zerya çavreş bı çava
Xortê şermoke fem kır.

ŞIKYATÊ DIL

Zangê da av tê xar
Minane hêsrê yara,
Îşev ax, mala me da
Danine nanê siyara.

Sazbend lêdixin xwe ra,
Qeydê dewetê hercar,
Dilê min bêbext bûkê
Hûr dîkîn, tinine xar.

Bilûra gede lawkêm
Dililine melûl-melûl,
Porkurê, ça rabe
Edet ra çî bûy qûl.

Bûkê mina gurê har,
Xêli jorda ani xar,
Kul û derdê qizê çıye
Ça qarxûna wê lê ye,
Dilê wê da bûbûn ber,
Kener hıldan dane der.
Rabû mina beyanya,
Sekini ber xazginya.

Go: Naxazım, naxazım
Nişani û zavê we,
Bese, bese bilızın
Hûn ser bext û emrê me.

QIZA QAMIŞLÛYÊ RA

Te bedewê nav nenasê
Govendê da ez sevs kırım,
Hezar qulê derzîya xwe ra
Ez belengaz derbaz kırım,
Alav-şevqa çavê te da
Nav xwendîya da davête mın,
Ez nexandi govendê da
Ketîbûme dînyake dın.
Dînyake dın, wareke dın,
Tu ji xemla wê yê rengi,
Li wi wari ezi xandi,
Ezi aşîq ezi benqî...
Govend dîkşîya qeydê giran
Dîmîlmîlin destê hev da,
Keskesorê ezman hişti
Mêvan bû nav eşqa kurda,
Mın go: Xezil govend bîkîşya,
Keskesor ji neçêye ava,
Nav govenda van nenas
Tu bûk bûya, ez ji zava.

VAN KULILKA

Van kulilka, van nazıka,
Van bedewê çiyayê me,
Îro ezê baqım xwe ra
Û bışınım mala we.

Avde, nehêl biçılmise,
Bı wê tasa destê xwe,
Mın ewana nava çiya da
Bı hêsıra av dane.

Ewana ne bı gav sehet
Mın ra heval û hogır,
Ewana ne melhem dıkın
Şewata dıl û ağır.

Wana hızke, wana paçke,
Wana geşke mina mın,
Orta wan da bı tırs-ricaf
Dılê xwe ez dişınım.

Van kulilk, van nazıka,
Van bedewê huba me,
Îro ezê baqım xwe ra
Û bışınım mala we.

LÊ NARÊ

Dereng e werê, werê
De lê, lê, lê, lê, Narê.
Qızık çüne pıncare
Mın Sûretê sor xarê.

Lê xezalê tu ku yi
Çiya medene de were,
Were, ku çiya bıkenın
Lê mın kenê te xwarê.

Kulilk hivya bedewi,
Xemla te ne delalê,
Were ku ew te hinbın
Mın bedewya te xarê.

Nazya meke zani ku
Hivya te me kubarê,
Were menya pıncarê
Mın pıncara te xarê.

DOMAM CANÊ

Domam canê, berf bariye
Rênga gundê we xitimye,
Dilê mın bı lodê ewra
İro-miro wê kımkımye.

Mın go: bao, malavao,
Tê wê diçi gundê Narê,
Jê ra bive ramûsanê
Bengyê din bûye seva yarê.

Bextê te me, mırazbexşo,
Ruhêm hilde bive balê,
Bêje bira bira neke
Soz-qırarê me yê salê.

Domam canê berf bariye,
Rênga gundê we xitimye,
Dilê mın bı lodê ewra
İro-miro wê kımkımye.

SÛRET SORÊ

Sûret sora mîna çavreş,
Tu bîhara mîna çiyê,
Şewqa leze kubar û nes
Û zelalya çavkaniyê.

Huba dil ez anime vir
Nay van mêrgê kewz û naz,
Û vira ez bûme bîlîl
Dîlê mîn ji bûye saz.

Distirêm ez hertim û gav
Çiya dîbihên dengê dil,
Tu ji malda rûniştîyi
Çavagîra dilkevîr.

Sûret sora mîna çavreş
Tu bîhara mîna çiyê,
Çiqas ji tu xwe egleki
«Bîhar ese gere bê».

Êvar e hiv derketye
De lê, lê, lê, lê, zeryê,
Agır steyrka ketiye,
De can, can, can, can, peryê.

Çiya xwe kirye xemla zer,
Perya mına delale,
Zoma me bûye kember ser
Lı gerdena wâ xale.

Konê we bûye dura lê,
De lê, lê, lê, lê, zeryê,
Tu ji şewqa orta wê
De can, can, can, can, peryê.

Êvar e hiv derketye,
De lê, lê, lê, lê zeryê,
Agır dilê mın ketye
De can, can, can, can, peryê.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	5
Türkülerim	7
Kutlayış	9
Dört Bir Yan Dağlardır	11
Severim	12
Alagöz	13
Kürdistan	14
Kürt Halayı	15
Anneciğim	17
Atam	23
Yılbaşı Kömbesi	25
Dedemin Ölümü	27
Eğer Dağlar Vermişlerse Sırt-Sırt... ..	28
Köyler.n Mamurluğu	29
Savaş ve Ana	30
Beni Çağırıyorlar	32
Düğün Bayramdır	33
Hasret	34
Sis ve Duman	35
Dağdaki Arkadaşlarım	36
Kayaya Yazık	37
Evlerinin Önünde Toprak	38
Rüzgar Yersiz-Yurtsuz Kalmış	39
Koyun Sürüsü Sarı-Kızıl	40
Yeter, Yeter Uyuduğun	41
Rüzgar Kapımı Çaldı	42
Kar Yağdı	43
Yine Vadide Bahar	44
Dağlar Tepeler Büründüler	45
Çağlayanda Kaya	46
Şubat	47
Tırpancılar	48
Pınarları, Berrak İrmaklarıyla Dağlar	49
Toprak ve Güneş Dostturlar	50
Kırlangıcım Yine Geldi	51
Köyülüler Tarlalara Gittiler	52
Bulutlar Gürüldedi	53
Güneşte Kar ve Yağmur Yağıyor	54

Dağ Yamacında Yaralı Bir Ceylan	55
Bir Obanın Üç Kuzu Çobanı	56
Çaylar Uyumuş	57
Güzel, Zarif Dağlarım	58
Bugün Alayım Ben	59
Kürt Kızları	60
Pınar Türkü Söylüyor	61
İnce, Hafif, Hava İlık	62
Karda	63
Senin Doğum Günün	64
Geceye Kadar	65
Halay Çeken Kız	66
Ç'çek Suyuyla	67
Güzeller Su Başına Geldiler	68
Yüreğin Yakarışı	69
Kamışlı'lı Kıza	70
Bu Çiçekler	71
Lê Narê	72
Can Sevgilim	73
Al Yanaklı	74
Akşamdır, Ay Doğmuş	75

S E R E C E M

Pêşgotin	79
Kılamê Mın	81
Salıxi	83
Her Ciya Çiya ne	85
Elegez	87
Kurdistan	88
Govenda Kurda	89
Inê Can	91
Kalkê Mın	97
Ku'ocê Serê Salê	99
Mırına Kalkê Mın	101
Wextê Ku Çiya Pışt Kutane	102
Şênaya Gundan Riya Wan Va Kivşe	103
Şer û Dê	104
Gazi Mın Dıkın	106
Leylane, Ha Leylane	107

Hısret	108
Mij û Dûman	109
Hevalêd Mîné Çiyê	110
Hêfa Qeyê Hêlin Maye	111
Pêşya Mala Xweli Bê Libs	112
Ba Bê Mal û Bê Hal Bûye	113
Keryê Pez Zer-Sor Bûne	114
Bese, Bese Razeyî	115
Ba Dakuta Mala Mîn	116
Berf Bari	117
Disa Geli Bîhar e	118
Ç ya û Banya	119
Qeya Zangê da	120
Sibat	121
Kêlendûkêş	122
Çiya Bî Kani, Cewêd Zelal	123
Xweli û Ro	124
Dûmeqeskam	125
Gundi Çûne Nav Zevyan	126
Ewra Kire Xure-Xur	127
Ber Tavê Berf û Baran	128
Lî Pala Çiyê Xezaleke Bîrîndar	129
Me, Sê Berxvanê Zomê	130
Çem Çıkyane	131
Çiyayêd Mîné Bedew-kubar	132
Êzê Hıldım İro	133
Qizê Kurda	134
Kani Dîstrê	135
Nazîk, Sıvîk, Hewa hênîk	136
Nav Vê Berfê Da	137
Roja Bûyina Te	138
Hetani Şev	139
Qizka Govendê	140
Bî Ava Kulilka	141
Zeri Hatne Ser Avê	142
Şikyatê Dîl	143
Qiza Qamişlûyê Ra	144
Van Kulilka	145
Lê Narê	146
Domam Canê	147
Sûret Sorê	148
Êvar e, Hiv Derketye	149

Institut kurde de Paris

INSTITUT KURDE DE PARIS
BIBLIOTHÈQUE

Eskerê Boyik KULILKÊ ÇIYA

HELBESTOKURDIÛ TIRKI

Neşîrxana Riya Azadi

50.-T

TUR.